

[cerkvi/](#)

5. На Львівщині оцифрували ще три храми. URL: <https://suspilne.media/305722-na-lvivsini-ocifruvali-se-tri-hrami/>

АНАЛІЗ МОЖЛИВОСТЕЙ РОЗВИТКУ ГЕОТУРИЗМУ НА ТЕРИТОРІЇ ПОЛОНИНСЬКО-ЧОРНОГІРСЬКОГО МАСИВУ

¹Зузяк Н. В., ²Куца І. В.

*Тернопільський національний педагогічний
університет ім. В. Гнатюка, м. Тернопіль, Україна
e-mail: ¹nadia.zuziak13@gmail.com; ²irynekutsa@ukr.net*

Для розвитку господарства та матеріальної культури люди завжди використовували багатства природи. Проте з часом потреби людей змінюються, з'являється попит на відвідування гірських місцевостей з метою відпочинку та естетичної насолоди. Протягом останнього десятиліття набуває активного розвитку геотуризм. Він є новим напрямом прикладних геолого-геоморфологічних досліджень та особливим видом туризму. Геотуризм має значний спектр дефініцій. Сучасний стан використання цього терміну засвідчує, що він означає передусім специфічну форму туризму. Проблемами геотуризму займались, зокрема, Т. Słomka, А. Kicińska-Świederska. За їх визначенням геотуризм - це розділ пізнавального туризму, що ґрунтується на вивченні геологічних (геоморфологічних) об'єктів і процесів, а також отриманні від контакту з ними естетичних вражень [4]. П. Рожицький розглядає геотуризм як певний різновид краєзнавчого туризму, що в деяких моментах може мати багато спільних рис із активним туризмом [3].

Метою нашого дослідження є проаналізувати природні передумови розвитку геотуризму Полонинсько-Чорногірського масиву, як регіону з великою кількістю цікавих геолого-геоморфологічних об'єктів.

Створення туристичного продукту – це складний процес, який вимагає не лише детального вивчення та аналізу туристичної дестинації, але й застосування комунікаційної політики для його просування. Саме тому в дослідженні нового перспективного

геотуристичного маршруту в Полонинсько-Чорногірському масиві нами було використано платформу Google maps для розробки геотуристичного маршруту [1].

Актуальною є проблема використання геологічної спадщини у контексті сталого розвитку туризму регіону. Зокрема, в еко-, гео- і культурноосвітній діяльності активно використовуються такі феномени неживої природи Карпат як скелі, останці, водоспади та інші цікаві геолого-геоморфологічних об'єкти досліджуваного масиву. Водночас, дидактичне забезпечення геологічною інформацією названих об'єктів є ще недостатнім і потребує спеціальних науково-методичних розробок [5].

Ці об'єкти повинні бути обладнані інформаційними щитами, нанесені на картосхемами. Багато з існуючих локацій, зокрема скелі і водоспади, включені у мережу туристичних шляхів і є досить популярними серед відвідувачів полонин та гір. Поряд з цим, спостерігається тенденція відсутності тематичних маршрутів, що спеціально створюються для ознайомлення з цікавими об'єктами неживої природи. Тепер у регіоні активно почали розроблятися туристичні путівники низкою цікавих феноменів неживої природи, зокрема скелями, водоспадами, а також гірськими озерами. Для цих стежок буде розроблено спеціальний путівник з комплексним описом основних атракційних об'єктів.

Недостатньо використовується геологічна спадщина для організації геотріпів – спеціальних турів для ознайомлення з цікавими у науковому відношенні геологічними розрізами, процесами та формами рельєфу. Такі геотріпи є невід'ємною частиною програм конференцій і семінарів, пов'язаних з науками про Землю, а також практичних занять з геоморфології.

Для багатьох геологічних об'єктів, що виступають як місця частого відвідування туристами, важливою є проблема деградації ґрунтово-рослинного покриву прилягаючих територій, а також руйнації породи під дією механічних навантажень та відбору геологічних колекцій. Для багатьох атракційних скель, водоспадів і гrotів актуальним є забезпечення безпечного доступу для здійснення пізнавальних, екологічних та навчальних екскурсій.

Нами запропонований і розроблений в додатку Google maps перспективний геотуристичний маршрут, що розпочинається з

Свидовецького заповідного масиву та пролягає територію Карпатського біосферного заповідника. Його простягання відображене на рисунку 1.

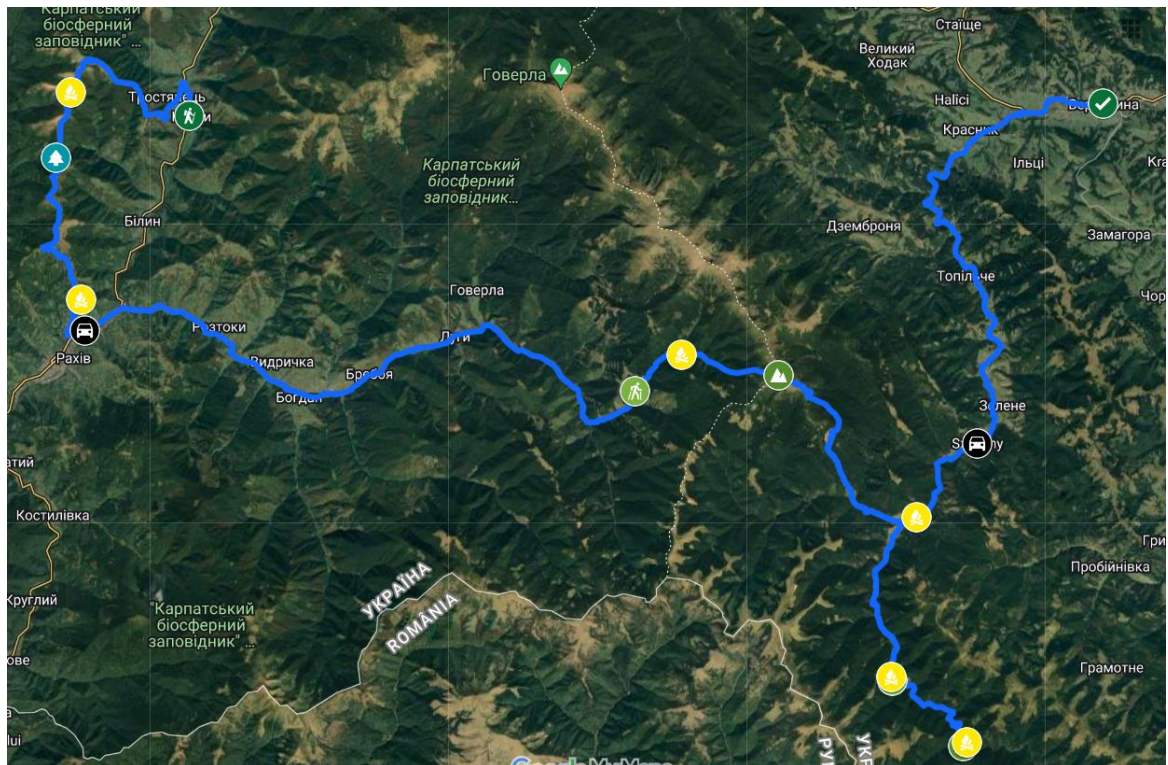

Рис.1 Перспективний геотуристичний маршрут

За розміщеним нижче покликанням можна познайомитись із маршрутом:

https://www.google.com/maps/d/u/0/viewer?mid=1zyuixY_vov78cNBoikcDerBWTi30jNo&ll=48.04676929978622%2C24.508358341015626&z=11

Розроблений нами маршрут розпочинається в с. Кваси Ясінянської селищної громади Рахівського району Закарпатської області. Розташоване вздовж річки Чорна Тиса на відстані 14 км від районного центру Рахів і за 26 км від Географічного центру Європи.

Село оточене з півночі Полонинсько-Чорногірським пасмом гір, з півдня – Мармароським кристалічним масивом. У цьому районі розташований масив Чорногора, в межах якого є гора Говерла (2061 м), та решта 5 двотисячників, з яких до Квасів найближче розташована г. Петрос (2020 м).

Пройшовши 11 км пішого маршруту необхідно зупинитись на перший нічліг та організувати туристичний бівуак – місце відпочинку учасників походу.

Наступного дня передбачено подолання 8 км туристичного шляху.

Після цього варто організувати нічліг та відпочити. Розбивка бівуаку полягає в тому, щоб правильно вибрати місце, добре підготувати площадку, розпланувати її і поставити намети, розпалити ватру, приготувати їжу, організувати безпеку табору. Основна ціль – забезпечення повноцінного відпочинку.

Наступного дня передбачено переїзд до урочища «Комен», від цієї точки туристам необхідно подолати маршрут довжиною 3 км та вибрати місце для розкладання наметів.

Першою вагомою гірською вершиною на маршруті є Попіван Черногірський. Після підняття на гору можна ознайомитись з історією астрономічної та метеорологічної обсерваторії на її вершині. Білий Слон – колишня обсерваторія на горі Попіван. Найвище розташована споруда України, в якій постійно жили й працювали люди (2028 м над р. м.) Діяла у 1938 – 1941 рр. як частина Польської Ліги протиповітряної оборони держави.

Попіван Черногірський – складений глибоководними осадовими породами крейдового і палеогенового періодів – флішем, до складу якого входять аргеліти, алевроліти; рідше мергелі, гравіліти і конгломерати, що рівномірно перешаровуються. На вершині Попівана пісковики при вивітрюванні утворюють кам'яністі розсипи. Після спуску з вершини запланований відпочинок – сон поблизу міні – готелю «Під зоряним небом». Завершальна частина туристичного маршруту бере свій початок з села Шибене, звідки слід дістатись до сусіднього селища Буркут, а з нього вже підійматись через полонину Прелучний, де необхідно зупинитись на нічліг.

На наступний день маршрут продовжується через гору Боршутин та полонину Старостая до вершини Велика Будичевська (1678 м), з якої чудово проглядається гора Чивчин. Підходячи до неї, слід пройти скелястий виступ цікавої конусоподібної форми. Потім залишаємо лінію кордону та починаємо спускатись до сідловини. З цього моменту на вас чекатиме доволі непроста дорога. Підійматись на Чивчин прийдеться некошеною травою. Із вершини туристи зможуть оглянути безкраї горизонти гірських масивів.

Чивчинські гори – гірський масив у південно-східній частині українських Карпат, у межах Верховинського району Івано-Франківської та, частково, Чернівецької областей. В румунській

літературі Чивчинські гори визначають частиною Мармароського масиву, чим вони геологічно і є, але в Україні, Чивчини позиціонуються окремим масивом. І для туристів це має зміст, адже в Чивчинських горах значно менше туристів і значно більше пригод.

Масив простягається на 40 км з північного заходу на південний схід – від гори Стіг до гори Гнатася, між долинами річок Чорний Черемош і Васер та Рускова. Від головного хребта відходять короткі бічні хребти (наприклад Ротундул). Найвища вершина масиву – гора Чивчин (1769 м).

На горі туристична група залишиться на нічліг. Наступного дня їм необхідно буде подолати шлях з гори до села Шибене, де туристів буде очікувати транспорт до завершальної точки маршруту – смт. Верховина.

Геотуризм – напрям який передбачає розробку тематичних туристичних шляхів із залученням геологічних та геоморфологічних утворень. Полонинсько-Чорногірський масив має великий потенціал для розвитку геотуризму. Тут розміщені мальовничі гірські хребти і вершини, фрагменти річкових долин, скельні та карстові утворення, високогірні озера і болота, численні відслонення гірських порід, прояви гравітаційних процесів тощо. Перспективними напрямками подальших досліджень вважаємо розробку нових геотуристичних маршрутів у регіоні та проекти по маркуванні цих маршрутів на місцевості і встановленні інформаційних щитів.

Список використаних джерел

1. Лепетюк В. Б. Продукти ГІС-технологій для підвищення туристичної привабливості дестинації. *Геодезія, картографія і аерофотознімання*. 2020. Вип. 92. С. 55–67.
2. Hoverla. *A Pallas nagy lexikona Bokor József*. Budapest: Arcanum; FolioNET Kft., 1998
3. Rozycki P. Klasyfikacja współczesnych form turystyki. *GeoTurystyka*. 2005. Т. 2. № 1 (2). S. 13 – 23.
4. Słomka T., Kicińska-Świederska A. Geoturystyka – podstawowe pojęcia *GeoTurystyka*. 2004. Т.1. № 1. S. 5 – 7.
5. Wimbledon W.A.P. Geosites – an International of Geological Sciences initiative to conserve our geological heritage. *Representative geosites of Central Europe. Polish geological institute*. W. 2. Special Papers. Warszawa, 1999. S. 5 – 9.